

بررسی اثر جهانی شدن بر بهره‌وری نیروی کار در منتخبی از کشورهای در حال توسعه

چکیده:

افزایش و رشد بهره‌وری یکی از اساسی‌ترین راه‌های دستیابی به تولید بیشتر و به دنبال آن تأمین رفاه افراد در جوامع است، شناخت عوامل مؤثر بر افزایش بهره‌وری از آرمان‌های اصلی محققان و پژوهش‌گران در این زمینه است. در جهان صنعتی امروز کشوری می‌تواند در اقتصاد و صنعت پیشرو باشد که بهره‌وری بالایی داشته باشد؛ زیرا بالا بودن بهره‌وری منشأ اصلی رشد و توسعه اقتصادی است. از این‌رو هدف این مطالعه بررسی رابطه بین جهانی شدن و بهره‌وری نیروی کار در منتخبی از کشورهای در حال توسعه طی دوره زمانی ۲۰۰۱ تا ۲۰۱۳ به روش پانل دیتا بود. نتایج به طور کلی بیانگر اثر مثبت جهانی شدن و تحقیق و توسعه با بهره‌وری نیروی کار و رابطه منفی بین تورم و بهره‌وری نیروی کار در کشورهای مورد مطالعه بود.

واژگان کلیدی: جهانی شدن، بهره‌وری نیروی کار، کشورهای در حال توسعه.

بهره‌وری^۱ به‌عنوان یک ضرورت برای رشد اقتصادی و ارتقای سطح زندگی و رفاه یک کشور محسوب می‌شود. از طرفی دیگر، باید به این امر توجه نمود که ما در تحولات اقتصادی، به دوره‌ای قدم نهاده‌ایم که عوامل سنتی قدرت اقتصادی یعنی زمین، ماشین‌آلات و نیروی‌کار، دیگر عوامل تعیین‌کننده عملکرد اقتصادی کشورها نیستند، امروزه موفقیت کشورها به صلاحیت‌های علمی مانند دانش فنی، خلاقیت کارکنان، به‌کارگیری شیوه‌های نوین علمی در مدیریت و قابلیت نوآوری بستگی دارد که تمامی این عوامل در افزایش بهره‌وری متبلور می‌شوند. طی سال‌های اخیر در کشورهای عضو سازمان کنفرانس اسلامی که اکثراً کشورهای درحال توسعه و کمتر توسعه‌یافته هستند، موضوع ارتقاء بهره‌وری اهمیت زیادی پیدا کرده است. آنچه که از مقایسه این کشورها با کشورهای توسعه‌یافته قابل استنباط است، این است که برخی از این کشورها به رغم برخورداری از منابع طبیعی با ارزش مانند نفت و نیز داشتن درآمدهای نفتی نتوانسته‌اند رشد قابل ملاحظه‌ای در سطح جهانی داشته باشند. اقتصاددانان عوامل مختلفی در ارتباط با پایین بودن نرخ رشد بهره‌وری در این کشورها مطرح کرده‌اند. جهانی شدن نیز مجموعه‌ای از فرایندهای چند بعدی و پیچیده است که عرصه‌های متعددی چون اقتصاد، ایدئولوژی، سیاست، فرهنگ و محیط زیست را در بر می‌گیرد. منطق جهانی شدن اساساً در منطق سرمایه‌داری، یعنی حفظ و بسط فرایند تکاثر سرمایه ریشه دارد. از این‌رو اقتصاد در جبهه مقدم فرایند جهانی شدن قرار می‌گیرد (گیلز^۲، ۲۰۰۲).

جهانی شدن عبارت از ادغام شتابان اقتصادهای محلی و ملی در اقتصاد جهانی، ادغامی رو به رشد که با جریان کالاها و خدمات، سرمایه، فناوری و اطلاعات در فراسوی مرزهای ملی همراه است. نظریه پردازان پرشماری وجه غالب جهانی شدن را اقتصاد می‌دانند. از لحاظ تاریخی نیز وجهه جهانی شدن متعلق به اقتصاد است. حتی برخی مورخان پیشینه آن را به سده شانزدهم باز می‌گردانند. جهانی شدن مدافعان و مخالفان زیادی دارد. اصولاً طرز تلقی و نگرش نسبت به جهانی شدن بستگی به این موضوع دارد که فرد، گروه یا جامعه خاص از وضعیت به وجود آمده، منتفع و یا متضرر شده باشد. جهانی شدن ممکن اثرات مثبت یا منفی بر اقتصاد داشته باشد. یکپارچگی بازارهای جهانی از طرقی مانند کاهش موانع تجاری، بهبود ارتباطات، و سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی، امکان جریان آزاد سرمایه را بین کشورهای مختلف جهان فراهم می‌آورد و این امر ممکن است سبب تسریع رشد اقتصادی کشورها شود. موافقان جهانی شدن بر این باورند که کشورهای در حال توسعه از این طریق می‌توانند بر سرعت توسعه خود بیفزایند (فارلکس^۳، ۲۰۰۹). باگواتی^۴ (۲۰۰۵) از مشاوران سازمان ملل معتقد است که جهانی شدن یک نیروی بسیار قوی و موثر در رهاسازی کشورها از ورطه فقر و نداری است زیرا موجب تسریع رشد اقتصادی آن‌ها می‌شود. از نظر وی در اثر جهانی شدن، برای کارگران آموزش دیده کشورهای در حال توسعه حق انتخاب بیشتری فراهم شده است و این کارگران می‌توانند برای دریافت دستمزد بالاتر در بازار جهانی رقابت کنند و از شرایط کاری بهتری بهره‌مند شوند. دسترسی بیشتر و آسان‌تر مردم جهان به کالاهای سایر کشورها ظهور بازارهای مالی و امکان بهره‌گیری از منابع اعتباری خارجی، ایجاد بازار مشترک جهانی که تحت تأثیر آزادی تبادل کالاها و خدمات به وجود آمده است و امکان رقابت در بازار مشاغل جهانی از پیامدهای مثبت جهانی شدن قلمداد شده‌اند.

از سوی دیگر برخی افراد عقیده دارند که جهانی شدن موجب فرار مغزها از کشورهای در حال توسعه شده است. فرصت‌هایی که در کشورهای پیشرفته موجود است، استعدادها را از کشورهای فقیر به سوی خود می‌کشاند و این کشورها را دچار زیان می‌نماید. به طور کلی مخالفان معتقدند که جهانی شدن در خدمت منافع شرکت‌های بزرگ و به ضرر شرکت‌های کوچک عمل می‌کند (فارلکس، ۲۰۰۹).

^۱ Productivity

^۲ Gills

^۳ Farlex

^۴ Bhagwait

بهره‌وری^۵ به‌عنوان یک ضرورت برای رشد اقتصادی و ارتقای سطح زندگی و رفاه یک کشور محسوب می‌شود. از طرفی دیگر، باید به این امر توجه نمود که ما در تحولات اقتصادی به‌دوره‌ای قدم نهاده‌ایم که عوامل سنتی قدرت اقتصادی یعنی زمین، ماشین‌آلات و نیروی‌کار، دیگر عوامل تعیین‌کننده عملکرد اقتصادی کشورها نیستند، امروزه موفقیت کشورها به صلاحیت‌های علمی مانند دانش فنی، خلاقیت کارکنان، به‌کارگیری شیوه‌های نوین علمی در مدیریت و قابلیت نوآوری بستگی دارد که تمامی این عوامل در افزایش بهره‌وری متبلور می‌شوند.

طی سال‌های اخیر در کشورهای عضو سازمان کنفرانس اسلامی که اکثراً کشورهای درحال توسعه و کمتر توسعه‌یافته هستند، موضوع ارتقاء بهره‌وری اهمیت زیادی پیدا کرده است. آنچه که از مقایسه این کشورها با کشورهای توسعه‌یافته قابل استنباط است، این است که برخی از این کشورها به رغم برخورداری از منابع طبیعی با ارزش مانند نفت و نیز داشتن درآمدهای نفتی نتوانسته‌اند رشد قابل ملاحظه‌ای در سطح جهانی داشته باشند (فارلکس، ۲۰۰۹).

از سوی دیگر جهانی شدن موجب فرار مغزها از کشورهای درحال توسعه می‌شود. فرصت‌هایی که در کشورهای پیشرفته موجود است، استعدادها را از کشورهای درحال توسعه و فقیر فقیر به سوی خود می‌کشاند و این کشورها را دچار زیان می‌نماید. به طور کلی مخالفان معتقدند که جهانی شدن در خدمت منافع شرکت‌های بزرگ و به ضرر شرکت‌های کوچک و فقیر عمل می‌کند و سبب از دست رفتن سرمایه‌های انسانی و به تبع آن کاهش بهره‌وری نیروی کار می‌شود (فارلکس، ۲۰۰۹). بنابراین اثر نهایی جهانی شدن بر بهره‌وری نیروی کار دقیقاً مشخص نیست و منوط به به بررسی تجربی است.

از این‌رو هدف این مطالعه بررسی رابطه بین جهانی شدن و بهره‌وری نیروی کار در منتخبی از کشورهای منتخب در حال توسعه به روش داده‌های ترکیبی، طی سال‌های ۲۰۱۳-۲۰۰۱ است.

۱. ادبیات تحقیق

شاخص جهانی‌شدن KOF نخستین بار در سال ۲۰۰۲ معرفی شده است (درهر، ۲۰۰۶) و توصیفات بیشتر، بروز رسانی و ارائه جزئیات آن توسط درهر و دیگران (۲۰۰۸) صورت گرفته است. شاخص کل سه بعد اقتصادی، اجتماعی و سیاسی جهانی‌شدن را پوشش می‌دهد. در این شاخص جهانی‌شدن به عنوان پروسه‌ای که در آن مرزهای ملی فرسایش می‌یابد، اقتصادها، فرهنگ‌ها، تکنولوژی‌های ملی و حکومت‌ها یکپارچه می‌گردد و روابط پیچیده‌ای از وابستگی‌های متقابل ایجاد می‌شود، تصویر شده است.

نوریس^۷ (۲۰۰۰) جهانی شدن را یکی شدن اقتصاد، فرهنگ، حکمرانی و فناوری‌های ملی تعریف می‌کند. کیوهن و نای (۲۰۰۰) جهانی شدن را نتیجه‌ای می‌دانند که حاصل تکمیل سه فرایند جهانی شدن اقتصادی، جهانی شدن سیاسی و جهانی شدن اجتماعی است. کلارک (۲۰۰۰) جهانی شدن را فرایند ایجاد شبکه ارتباطی فراقاره‌ای می‌داند که واسطه انتقال جریان‌های متنوعی از افراد، دانش، کالا، سرمایه و ایده‌ها است. جهانی شدن به عنوان فرایند از میان برداشتن مرزهای ملی، ادغام اقتصاد ملی، فرهنگ، فن‌آوری و حکومت‌داری است.

ابعاد سه گانه شاخص جهانی شدن KOF به صورت زیر است:

- جهانی شدن اقتصادی: که توسط جریان فاصله طولانی کالا، سرمایه و خدمات و همچنین اطلاعات با مبادلات بازار مشخص می‌شود؛
- جهانی شدن سیاسی: که با دایره نفوذ سیاست‌های دولت مشخص می‌شود؛ و

^۵ Productivity

^۶ Dreher

^۷ Noris

- جهانی اجتماعی: که به صورت گسترش ایده‌ها، اطلاعات

به‌طور کلی جهانی شدن اقتصادی دارای دو بعد است. جریان واقعی اقتصادی که برای اندازه‌گیری جهانی شدن مورد استفاده قرار می‌گیرد و دوم محدودیت‌های تجاری و سرمایه است.

شاخص فرعی در جریان واقعی اقتصادی شامل اطلاعات تجاری، سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی و سرمایه‌گذاری پرتفوی است. داده‌ها در مورد تجارت توسط بانک جهانی، سهام سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی (نرمال شده توسط تولید ناخالص داخلی) توسط سایت UNCTAD STAT ارائه می‌شود. سرمایه‌گذاری پرتفوی نیز از آمارهای صندوق بین‌المللی پول تهیه می‌شود. تجارت به طور کلی از مجموع صادرات و واردات کشور و سرمایه‌گذاری پرتفوی از مجموع سهام یک کشور از دارایی‌ها و بدهی‌ها است که توسط تولید ناخالص داخلی نرمال شده اند.

بهره‌وری نیز معیار و وسیله سنجشی برای اندازه‌گیری کارایی فعالیت‌های اقتصادی در جامعه است. تلاش برای بهبود این معیار، بخشی از زندگی بشر را تشکیل می‌دهد و جنبه‌های گوناگون زندگی مادی و معنوی را در ارتباط نزدیک با یکدیگر قرار می‌دهد. بنابراین، بهره‌وری مفهومی گسترده‌تر از یک معیار اقتصادی به‌خود می‌گیرد. در زبان فارسی لغت بهره‌وری معادل لغت انگلیسی Productivity است. این واژه انگلیسی در لغت به‌معنای قدرت تولید، بارور کردن و مولد بودن است. آشکار بین معنای لغوی کلمه Productivity در ادبیات انگلیسی و معنای لغوی بهره‌وری در ادبیات فارسی تفاوت وجود دارد. به‌نظر می‌رسد که کلمه بهره‌وری معادل مناسبی برای کلمه Productivity نیست. از این‌رو، گاهی معادل‌هایی مانند راندمان، بازدهی، قدرت تولید، قابلیت، مولد بودن، باروری و کارآمدی برای واژه Productivity بیان شده است (خاکی، ۱۳۸۶).

ساده‌ترین تعریف بهره‌وری در فرهنگ اصطلاحات اقتصادی، «نسبت میان مقدار معینی محصول و مقدار معینی از یک یا چند عامل تولید» است (فرهنگ اصطلاحات اقتصادی، ۱۳۷۱).

در ادبیات مربوط به اقتصاد توسعه، بهره‌وری به‌عنوان میزان ستانده حاصل از مقدار معینی از یک یا چند نهاد تعریف می‌شود. این معیار بازگو کننده نحوه استفاده از منابع و عوامل تولیدی در یک برهه از زمان است و آثار سه‌گانه تغییر تکنولوژی، تغییر مقیاس و تغییر در راندمان استفاده از نهاده‌ها، یعنی حرکت به‌سوی تابع تولید مرزی را در بر می‌گیرد. به‌طور کلی عوامل افزایش بهره‌وری اقتصادی را می‌توان به‌استفاده کارآمدتر از منابع با توجه به تکنولوژی خاص تولید، رشد تکنولوژیکی، تخصیص بهینه اقتصادی منابع و نیز تولید با توجه به بازدهی‌های نسبت به‌مقیاس، نسبت داد (قلی‌زاده و صالح، ۱۳۸۴).

در ادبیات اقتصادی برای بهره‌وری توسط موسسات و سازمان‌های بین‌المللی مفاهیم متعددی ارائه شده است. دیویس^۸ (۱۹۵۵) تغییر به‌دست آمده در مقدار محصول در ازاء منابع به‌کار رفته را بهره‌وری می‌گوید.

فابریکانت^۹ (۱۹۶۳) نسبت همیشگی بین خروجی به ورودی را بهره‌وری می‌نامد (خاکی، ۱۳۸۶، ص ۲۳). استاینر^{۱۰} (سال) بهره‌وری را معیار عملکرد یا قدرت و توان هر سازمان در تولید کالا و خدمات می‌داند. سیگل^{۱۱}

(۱۹۷۶) مجموعه نسبت‌های بازده به نهاده را بهره‌وری تعریف می‌کند. (ابطحی، ۱۳۸۰). سومانت^{۱۲} (۱۹۷۹) بهره‌وری را نسبت بین خروجی محسوس و ورودی محسوس قلمداد می‌کند.

بنا به تعریف سازمان همکاری و توسعه اقتصادی اروپا،^{۱۳} بهره‌وری برابر است با خارج قسمت تولید بر یکی از عوامل تولید.

در تعریف سازمان بین‌المللی کار^{۱۴} آمده است که محصولات مختلف با ادغام چهار عامل اصلی، تولید می‌شوند. این چهار عامل عبارتند از: زمین، سرمایه، کار و سازماندهی. نسبت ترکیب این عوامل بر محصولات،

معیاری برای سنجش بهره‌وری است (ابطحی، ۱۳۸۰). از نظر آژانس بهره‌وری اروپا،^{۱۵} بهره‌وری، درجه استفاده موثر از هر یک از عوامل تولید است.

⁸ Davis

⁹ Fabricant

¹⁰ P.O.Stenier

¹¹ Siegel

¹² Sumanth

¹³ Organization of Economic Cooperation and Development (OECD)

¹⁴ International Labour Organization (ILO)

¹⁵ European Productivity Agency (EPA)

بنا به تعریف مرکز بهره‌وری ژاپن،^{۱۶} بهره‌وری عبارت از حداکثر استفاده از منابع فیزیکی، نیروی انسانی و سایر عوامل به‌روشنای علمی است به‌طوری که به کاهش هزینه‌های تولید، گسترش بازارها، افزایش اشتغال و بالا رفتن سطح زندگی همه آحاد ملت منجر شود (طاهری، ۱۳۸۳).

بهره‌وری بنا به تعریف سازمان بهره‌وری آسیا،^{۱۷} عبارت از یک رابطه یا یک مقایسه میان مقدار کالاها یا خدمات تولید شده و مقدار منابع به‌کار رفته برای تولید این کالاها است که معمولاً به‌صورت یک نسبت توضیح داده می‌شود.

سازمان بهره‌وری ملی ایران^{۱۸} بهره‌وری را به‌عنوان یک نگرش عقلانی به کار و زندگی تعریف کرده است که هدف آن هوشمندانه‌تر کردن فعالیت‌ها برای دستیابی به زندگی بهتر و متعالی‌تر است (خاکی، ۱۳۸۶، ص ۲۶).

در فرهنگ علوم اقتصادی (فرهنگ، ۱۳۷۴) تعاریف زیر برای بهره‌وری ارائه شده است:

۱- نسبت میان مقدار معینی محصول و مقدار معینی از یک یا چند عامل تولید.

۲- مقدار محصولی که هر کارگر می‌تواند در مدت زمان معینی تولید نماید.

۳- بهره‌وری میزان نسبی کارایی است.

تعریف مشترکی که می‌توان از میان این تعاریف برای بهره‌وری استخراج کرد، عبارت است از استفاده بهینه از منابع تولیدی (نیروی کار، سرمایه، تجهیزات و تسهیلات، انرژی، مواد) و مدیریت علمی، کاهش هزینه‌های تولید، از بین بردن ضایعات، و گسترش بازارها برای بهبود سطح کیفیت زندگی و توسعه اقتصادی است و به طور کلی از نسبت تولید کالا و خدمات یا مجموعه‌ای از کالاها و خدمات به یک یا چند عامل موثر در تولید آن کالا و خدمات به‌دست می‌آید.

درواقع، بهره‌وری مجموعه‌ای از روش‌ها برای رسیدن به یک استاندارد بالایی زندگی است و به‌تعبیر ژان فوراستیه^{۱۹} مفهوم بهره‌وری، رنگ سیاسی و وطنی خاص ندارد و مللی که از لحاظ ایدئولوژی و اجتماعی کاملاً مخالف یکدیگرند، آن را به یک اندازه پذیرفته‌اند (ابطحی و کاظمی، ۱۳۸۰، ص ۶).

به‌بیان دیگر بهره‌وری به‌معنای متوسط تولید به‌ازاء هر واحد از کل نهاده‌ها است. اگر متوسط تولید به ازای هر واحد از نهاده‌ها افزایش یابد، به‌مفهوم افزایش بهره‌وری و عکس آن به مفهوم تنزل بهره‌وری است (امینی، ۱۳۷۹).

قبل از پایان این بخش لازم است توضیحی درباره تعریف رشد بهره‌وری داده شود.

بنا به‌نظر پائول کروگمن^{۲۰} (۱۹۹۰) رشد بهره‌وری عاملی است که بهبود سطح استانداردهای زندگی و رشد بلندمدت، طی زمان به آن وابسته است. همچنین آن را می‌توان با توجه به بهبود فن‌آوری‌ها و افزایش بهره‌وری توصیف و تعریف نمود.

چنانچه به‌تاریخ ورود این واژه به ادبیات اقتصادی توجه کنیم، به‌نظر می‌رسد که این واژه اولین بار در نوشته‌ها و عقاید اندیشمندان اقتصادی مکتب مرکانتلیسم^{۲۱} مطرح شده باشد، اما در این که ابتدا این واژه چگونه وارد ادبیات اقتصادی شده است، دیدگاه‌های مختلفی وجود دارد که در این میان اظهار نظر ژان فوراسیته از اهمیت خاصی برخوردار است. او می‌نویسد: اولین بار این واژه در کتابی از اگری کولا^{۲۲} به‌نام متالیکا^{۲۳}

¹⁶ Japan Productivity Center (JPC)

¹⁷ Asia Productivity Organization (APO)

¹⁸ National Iranian Productivity Organization

¹⁹ Jean Fouraste

²⁰ Paul Krugman

مطرح شده است. اما در قرن هجدهم فیزیوکرات‌ها^{۲۴} از جمله فرانسوا کنه^{۲۵} به آن مفهوم قدرت تولید کردن را اطلاق کردند و این معنا در لغت‌نامه‌های لیتره^{۲۶} به سال ۱۸۸۳م و در لاروس^{۲۷} به سال ۱۹۴۶م تکرار شده است (خاکی، ۱۳۸۶، ص ۲۱).

بهره‌وری در مکاتب کلاسیک‌ها^{۲۸}، نئوکلاسیک‌ها، تاریخی نهادگرا و اقتصاددانان طرف عرضه جایگاه با اهمیتی داشته و هر کدام از این مکاتب به‌گونه‌ای در نظریات خود از این مفهوم استفاده کرده‌اند؛ بنابراین با بررسی این مکاتب می‌توانیم نظریاتشان را در ارتباط با بهره‌وری و عوامل تاثیرگذار بر آن به‌دست آوریم.

در مکتب کلاسیک‌ها و در دیدگاه آدام اسمیت با پیدایش تجارت و گسترش بازار تولید، تقسیم کار به‌عنوان اصلی‌ترین متغیر رشد اقتصادی با سرعت بیشتری وقوع می‌یابد و از طریق صرفه‌جویی در زمان، بهبود تکنولوژی و افزایش مهارت به‌ارتقای بهره‌وری و سپس رشد اقتصادی می‌انجامد. بنابراین در اندیشه اسمیت، تجارت، بهبود تکنولوژی و آموزش نیروی انسانی که نتیجه تقسیم کار است، سه عامل تاثیرگذار بر بهره‌وری هستند (دادگر، ۱۳۸۳).

در دیدگاه ریکاردو، افزایش جمعیت، محدودیت زمین و عوامل تولید، به‌کاهش بهره‌وری زمین و رکود اقتصادی می‌انجامد که با گسترش تجارت و بهبود شیوه‌های تکنولوژی بهره‌وری افزایش یافته و از رکود خارج می‌شویم. بنابراین در اندیشه ریکاردو تجارت و بهبود تکنولوژی دو عامل تاثیرگذار بر بهره‌وری هستند (دادگر، ۱۳۸۳).

در دیدگاه مارکس علت اساسی حرکت جامعه از سرمایه‌داری به سوسیالیسم تغییرات تکنولوژیکی است که با افزایش بهره‌وری سرمایه به‌جانشین شدن سرمایه به‌جای نیروی کار توسط سرمایه‌دار و پیدایش لشگر بیکاران می‌انجامد و در نهایت سرمایه‌داری توسط آنها واژگون می‌شود. بنابراین در اندیشه مارکس می‌توان تحولات تکنولوژیکی را موثر بر بهره‌وری دانست (دادگر، ۱۳۸۳). در مکتب نهادی و در دیدگاه گالبرایت پیشرفت تکنولوژی، ضرورت یافتن برنامه‌ریزی و پیدایش نهاد فنی به‌ارتقای بهره‌وری در نظام صنعتی جدید در مقایسه با نظام بازار می‌انجامد و تفاوت در بهره‌وری اصلی‌ترین وجه تمایز این دو نظام است. بنابراین در اندیشه گالبرایت پیشرفت تکنولوژی، برنامه‌ریزی و نهاد فنی به‌ارتقای بهره‌وری می‌انجامد (دادگر، ۱۳۸۳ و تفضلی، ۱۳۸۸).

در دیدگاه اقتصاددانان مکتب طرف عرضه از یک سو کاهش نرخ مالیات‌ها با ایجاد انگیزه در افراد مقدمات لازم برای ارتقای بهره‌وری از طریق افزایش اشتغال و سرمایه‌گذاری را فراهم می‌کند و از سوی دیگر کارآفرینان خلاق و مبدع با ارتقای تکنولوژی بهره‌وری را بهبود می‌بخشند. بنابراین در اندیشه این اقتصاددانان نظام انگیزشی مقدمات لازم برای ارتقای بهره‌وری را از مجرای افزایش اشتغال و سرمایه‌گذاری فراهم می‌کند و تکنولوژی نیز بر بهره‌وری تاثیرگذار است (دادگر، ۱۳۸۳ و تفضلی، ۱۳۸۸).

بر اساس نظریات مطرح شده، برای بهبود بهره‌وری ابتدا نیازمند ملزومات و مقدماتی مانند تحولات فکری و فرهنگی و انگیزشی هستیم که با فراهم شدن آنها، بهبود برخی مولفه‌های اقتصادی مانند سرمایه‌گذاری، تکنولوژی، آموزش و تجارت به‌ارتقای بهره‌وری و رشد اقتصادی می‌انجامد.

^{۲۱} Mercantilisme

^{۲۲} Agricola

^{۲۳} De re Metalica

^{۲۴} Physiocrate

^{۲۵} Franceva Cene

^{۲۶} LeLittre

^{۲۷} Larousse

^{۲۸} Cla

جهانی شدن (افزایش صادرات و واردات) علاوه بر تامین نیازهای ضروری کشورها، باعث گام برداشتن در مسیر توسعه و رقابت در عرصه تولید بین‌المللی نیز می‌شود؛ از جهت دیگر، افزایش ارتباطات جهانی سبب بهره‌مندی از منافع تجارت نظیر بهبود بهره‌وری و ایفای نقش فعال و اثرگذاری بر تجارت جهانی می‌شود (سیکنه و آلکالا، ۲۰۱۱).

براساس مطالعات کالیندو^{۲۹} و روسی - هانس برگ^{۳۰} (۲۰۱۲)، جهانی شدن از دو کانال بر روی بهره‌وری اثر می‌گذارد: کانال اول آن است که افزایش تجارت همانند یک شوک مثبت تقاضا برای بنگاه‌ها است، بنابراین در این شرایط بنگاه به‌افزایش تولید اقدام می‌کند؛ کانال دوم آن است که افزایش تجارت و به تبع آن جهانی شدن اقتصاد، سبب افزایش دانش، آگاهی و کیفیت نیروی‌کار بنگاه‌ها به‌علت افزایش تجربه و کارایی نیروی‌کار و بکارگیری از تکنولوژی‌های بهتر می‌شود. تمامی این موارد دلیلی بر افزایش کیفیت تولیدی نیروی‌کار و افزایش بهره‌وری هستند؛ بنابراین می‌توان بیان کرد که رابطه دو متغیر تجارت و بهره‌وری مثبت است؛ به عبارت دیگر با افزایش تجارت و جهانی شدن اقتصاد، بهره‌وری افزایش می‌یابد.

آیسکن (۱۹۹۷) به بررسی اثرات تجارت و آزادسازی تجاری بر بهره‌وری صنعت کارخانه‌ای مکزیک پرداخت. نتایج حاصل از تحقیق وی نشان داد که متغیرهای تجاری همبستگی مثبتی با سطح و نرخ رشد بهره‌وری دارد. همچنین اثر سهم‌های صادراتی بر رشد بهره‌وری مثبت ارزیابی گردیده است، کاهش نرخ‌های حمایت مؤثر بر سطح بهره‌وری دارای تأثیر مثبت است و اثرات آزادسازی تجاری بر روی سطح بهره‌وری مثبت و معنی‌دار است اما اثر آن بر رشد بهره‌وری معنی‌دار نیست.

مهرآرا و محسنی (۱۳۸۴) نیز به بررسی آثار تجارت خارجی بر سطح و رشد بهره‌وری پرداختند. آنها نتیجه گرفتند که متغیرهای تجاری صادرات و نهاده‌های وارداتی پس از کنترل سایر عوامل، آثار مثبتی بر سطح بهره‌وری دارند، اما شواهد موجود آثار سیاست‌های تجاری را بر رشد بهره‌وری تایید نمی‌کنند.

۲. روش‌شناسی تحقیق

در مطالعات انجام شده در زمینه اقتصادی، روش کار بیشتر متکی بر روش‌های سری زمانی یا آمار مقطعی بوده است، که خود نیز مشکلات آماری مانند ناهمسانی واریانس و وجود خود همبستگی را به همراه داشته است. به همین دلیل در سال‌های اخیر توجه بیشتر به سمت داده‌های ترکیبی (سری زمانی-مقطعی) معطوف شده است. از جمله مزایای استفاده از داده‌های ترکیبی این است که وجود ناهمسانی واریانس را محدود می‌کند، همچنین با ترکیب مشاهدات سری‌زمانی و مقطعی، داده‌های ترکیبی با اطلاعات بیشتر، تغییرپذیری بیشتر، هم خطی کمتر میان متغیرها، درجات آزادی بیشتر و کارایی بیشتر ارائه می‌نمایند. همچنین می‌توان به - منظور مطالعه پویایی بین متغیرها از این روش استفاده کرد. همین‌طور داده‌های ترکیبی تأثیراتی را که نمی‌توان به سادگی در داده‌های مقطعی و سری‌زمانی مشاهده کرد، بهتر معین می‌کنند و ما را قادر می‌سازند تا مدل‌های رفتاری پیچیده‌تر را مطالعه کنیم. وقتی از داده‌های پانلی استفاده می‌شود باید آزمون‌های مختلفی برای تشخیص روش تخمین مناسب انجام داد. رایج‌ترین آزمون در این زمینه آزمون چاو^{۳۱} و آزمون هاسمن^{۳۲} است. آزمون چاو برای آزمون بین روش حداقل مربعات معمولی^{۳۳} و مدل آثار ثابت به‌کار می‌رود. در این آزمون، فرضیه صفر بیانگر یکسان بودن ضرایب و عرض از مبدأ در داده‌های مورد مطالعه است. از این رو، رد فرضیه صفر میبین استفاده از داده‌های پانلی و عدم رد فرضیه صفر بیانگر استفاده از روش حداقل مربعات معمولی ادغام شده است. اگر در آزمون چاو تشخیص داده شود که می‌توان برای تمام مقاطع یا

^{۲۹} Caliendo

^{۳۰} Rossi-Hansberg

^{۳۱} Chow Test

^{۳۲} Hausman Test

^{۳۳} Ordinary Least Squares

زمان‌ها در مطالعه، عرض از مبداهای جداگانه در نظر گرفت، آنگاه باید به آزمون انتخاب بین تخمین با اثرات تصادفی گروهی یا زمانی نیز مبادرت ورزید. فرض اصلی در الگوی اثرات ثابت این است که جزء خطا می‌تواند با متغیرهای توضیحی همبسته باشد در حالی که در الگوی اثرات تصادفی فرض می‌شود که همبستگی بین جزء خطا با متغیرهای توضیحی وجود ندارد. آزمون هاسمن نیز از معیار کای-دو استفاده می‌کند در صورتی که احتمال آماره آزمون بیش از ۵ درصد باشد، در سطح معنی‌داری ۹۵٪ درصد می‌توان اثرات تصادفی را به اثرات ثابت ترجیح داد؛ در غیر این صورت اثرات ثابت انتخاب می‌شود..

۳. تجزیه و تحلیل داده‌ها

مدلی که در این مطالعه مورد بررسی قرار می‌گیرد به صورت زیر است:

$$Labor = C + B_1Glo + B_2Inf + B_3R\&D$$

در معادله بالا Labor، بهره‌وری نیروی کار، Glo، شاخص جهانی شدن، Inf، تورم، Trade، تجارت خارجی است. در صورت نیاز متغیرهای دیگری نیز به مدل اضافه خواهد شد.

تمامی داده‌های لازم برای این مطالعه از وب سایت بانک جهانی به آدرس www.worldbank.org گردآوری شده است. شرح متغیرهای مورد استفاده و تعریف آن‌ها در جدول (۱) آورده شده است.

جدول (۱) متغیرهای مورد استفاده و تعریف آن‌ها

متغیر	واحد	تعریف متغیر	علامت اختصاری
بهره‌وری نیروی کار	-	Output per unit of labor	Labor
تورم	درصد	Price index of consumer goods and services	Inf
شاخص توسعه انسانی	-	Index of Human Development	
تجارت خارجی (نسبت تجارت خارجی به GDP)	درصد	Urbanization (the share of trade to GDP)	Trade

منبع: بانک جهانی

۳.۱. نمونه‌ی مورد بررسی

نمونه مورد بررسی در این مطالعه نیز شامل ۵۰ کشور منتخب در حال توسعه است که از حداکثر داده‌های موجود طی دوره زمانی ۲۰۱۳-۲۰۰۱ برای برآورد مدل استفاده خواهد شد.

۳.۲. نتایج آزمون‌های پایایی

به‌کارگیری روش‌های سنتی در اقتصادسنجی مبتنی بر فرض ایستا بودن متغیرها است. بنابراین برای جلوگیری از رخ دادن پدیده‌ی رگرسیون کاذب در هنگام برآورد الگو، ابتدا لازم است که ایستایی متغیرها مورد بررسی و آزمون قرار گیرد؛ همان‌طور که در فصل روش تحقیق بیان شد، برای بررسی پایایی متغیرها در داده‌های تابلویی از آزمون‌های خاص این نوع از داده‌ها می‌توان استفاده کرد. در اینجا از آزمون لین و لوین (LL) که کاربرد بیشتری در بررسی مانایی متغیرها در داده‌های ترکیبی دارند استفاده می‌شود. بررسی آزمون‌ها از طریق نرم‌افزار ایویوز ۸ و از طریق معنی‌داری بر اساس Prob در سطح پنج درصد تعیین می‌گردد. با توجه به اینکه فرضیه‌ی H_0 آزمون نشان‌دهنده وجود ریشه واحد برای هر متغیر است، چنان‌چه P-Value محاسبه شده کمتر از پنج درصد باشد، فرضیه‌ی وجود ریشه واحد برای آن متغیر رد می‌شود. نتایج آزمون مانایی متغیرها در جدول (۲) نشان داده شده است.

جدول (۲): نتایج آزمون ایستایی متغیرها به روش لین و لوین (سطح)

متغیر	روش ارزیابی	آماره‌ی آزمون	احتمال	ایستایی یا نا ایستایی
سطح	Labor	مقدار ثابت	۴/۰۹	نا ایستا
		مقدار ثابت و روند	-۱/۹۳	
	Inf	مقدار ثابت	-۲۴/۵۵	ایستا
		مقدار ثابت و روند	-۲۵/۰۸	
	R&D	مقدار ثابت	-۱/۸۴	ایستا
		مقدار ثابت	۱۱/۷۹	
	GLO	مقدار ثابت و روند	-۵/۴۲	ایستا
		مقدار ثابت	-۴/۸۶	

منبع: نتایج تحقیق

بر اساس نتایج آزمون لین، و لوین و چاو کلیه متغیرهای تحقیق به جز متغیر بهره‌وری نیروی کار (Labor) ایستا هستند.

جدول (۳): نتایج آزمون ایستایی متغیرها به روش لین و لوین (تفاضل اول)

متغیر	روش ارزیابی	آماره‌ی آزمون	احتمال	ایستایی یا نا ایستایی
سطح	Labor	مقدار ثابت	۰/۰۰۰	ایستا
		مقدار ثابت و روند	-۲۱/۴۵	

منبع: نتایج تحقیق

نتایج جدول (۳) نشان می‌دهد که متغیر Labor درجه یک است؛ به عبارتی با یک بار تفاضل‌گیری ایستا می‌شود. از آن‌جا که برخی متغیرهای تحقیق ایستا و برخی دیگر نا ایستا هستند، بنابراین لازم است قبل از برآورد مدل آزمون همجمعی انجام شود تا از برآورد رگرسیون کاذب جلوگیری شود. در این مطالعه برای بررسی همجمعی بین متغیرهای تحقیق از آزمون کائو استفاده می‌شود. نتایج آزمون همجمعی کائو در جدول (۴) ارائه شده است.

جدول (۴): نتایج همجمعی کائو

Test	ADF statistic	Prob
KAO	۴/۳۱۶	۰/۰۰۰

منبع: یافته‌های تحقیق (فرضیه صفر عدم همجمعی است)

نتایج جدول (۴) نشان می‌دهد که بر اساس آماره ADF بین متغیرهای تحقیق رابطه همجمعی وجود دارد. بنابراین می‌توان گفت یک رابطه تعادلی بلندمدت بین بهره‌وری نیروی کار و متغیرهای مستقل وجود دارد.

۳.۳. نتایج آزمون‌های تشخیصی^{۳۴}

با توجه به ویژگی داده‌های به کار گرفته شده که شامل اطلاعات سری زمانی و داده‌های مقطعی است، در بسیاری از مطالعات انجام شده در زمینه‌ی اقتصاد نیز از مجموعه داده‌های پانل شده برای بررسی استفاده گردیده است. استفاده از این رهیافت مزیت‌های متعددی دارد. این تکنیک به ما امکان می‌دهد تا اثر متغیرهای حذف شده را که در طول زمان تداوم دارند در رگرسیون وارد کنیم. در چارچوب روش داده‌های پانل شده می‌توان اثرات غیرقابل مشاهده‌ی ناهمگن را از رگرسیون حذف کرد. یکی از سؤالاتی که بر اساس این روش باید به آن پاسخ داده شود نوع مدل انتخاب شده است. برای آزمون صحت و قوت مدل‌های مختلف از آزمون‌های متعددی استفاده می‌شود. رایج‌ترین این آزمون‌ها، آزمون‌های چاو و هاسمن و است. در نرم‌افزار ایویوز ۶ آزمون‌های چاو و هاسمن تعبیه شده است. از آزمون چاو برای انتخاب میان روش حداقل مربعات تجمیع و روش پانل استفاده می‌شود. در این آزمون فرضیه‌ی H_0 نشان‌دهنده‌ی استفاده از روش حداقل مربعات تجمیع شده است و فرضیه‌ی H_1 نشان‌دهنده‌ی رویکرد اثر ثابت زمانی پذیرفتنی است که تفاوت میان مقاطع را بتوان با جملات عرض از مبدأ توضیح داد. اما روش حداقل مربعات تجمیع شده از حالت وجود عرض از مبدأهای مشابه استفاده می‌کند. در صورت رد فرضیه‌ی H_0 ، از آزمون هاسمن برای انتخاب مدل مناسب استفاده می‌شود. اساس آزمون هاسمن بر پایه‌ی وجود یا عدم وجود ارتباط خطای رگرسیون تخمین زده شده و متغیرهای مستقل مدل، شکل گرفته است. اگر این ارتباط وجود داشته باشد مدل اثر ثابت و اگر این ارتباط وجود نداشته باشد، مدل اثر تصادفی کاربرد خواهد داشت. در این آزمون فرضیه‌ی H_0 نشان‌دهنده‌ی عدم ارتباط متغیرهای مستقل و خطای تخمین و فرضیه‌ی H_1 نشان‌دهنده‌ی وجود ارتباط است. البته چنانچه تعداد دوره‌ها از تعداد ضرایب برآوردی در مدل کمتر باشد، از مدل اثر تصادفی نمی‌توان استفاده کرد. در این مطالعه در هر مرحله آزمون‌های تشخیصی انجام داده شد و مدل مناسب بر طبق نتایج آزمون‌ها انتخاب شد. همچنین نبود داده‌های آماری برخی متغیرها در برخی دوره‌ها، به‌کارگیری روش نامتوازن را گریزناپذیر می‌کند.

۳.۴. نتایج تخمین مدل

برای برآورد مدل ابتدا با استفاده از آزمون‌های تشخیصی (چاو و هاسمن) نوع مدل انتخاب می‌شود. برای آزمون چاو، ابتدا مدل اثر ثابت زمانی تخمین زده شده است.

سپس آزمون چاو را انجام داده بر اساس آماره F لیمر استفاده از روش حداقل مربعات تجمیع شده رد خواهد شد. نتایج آزمون به صورت خلاصه در جدول (۵) آمده است.

جدول (۵): آزمون چاو برای تشخیص الگوی داده‌های ترکیبی یا تلفیقی

آزمون اثرات ثابت	مقدار محاسبه شده‌ی F	سطح معنی‌داری	نتیجه
------------------	----------------------	---------------	-------

رد H_0	۰/۰۰۰	۶۰/۷۷	(چاو)
----------	-------	-------	-------

منبع: نتایج تحقیق

برای انجام آزمون هاسمن ابتدا مدل را به صورت اثر تصادفی تخمین زده و سپس آزمون هاسمن انجام می‌شود. نتایج آزمون هاسمن در جدول (۶) آمده است که حاکی از استفاده از تائید اثرات ثابت در برابر اثرات تصادفی است.

جدول (۶): آزمون هاسمن برای تشخیص الگوی اثرات ثابت یا تصادفی

آزمون هاسمن	مقدار محاسبه شده‌ی F	سطح معنی‌داری	نتیجه
	۳/۷۸	۰/۰۲۱	رد H_0

منبع: نتایج تحقیق

نتایج برآورد مدل در جدول (۷) به روش اثرات ثابت برآورد شده است.

جدول (۷): نتایج برآورد مدل

متغیر توضیحی	ضریب	آماره T	ارزش احتمال (Prob)
GLO	۰/۲۶۲	۱/۸۹	۰/۰۶۱
Inf	-۰/۳۹۶	-۲/۳۵	۰/۰۱۹
R&D	-۰/۲۱۲	۱/۹۹	۰/۰۴۱
C	۹۴/۴۳	۹/۸۲	۰/۰۰۰
$R^2 = ۰/۹۲$ $\text{Prob (F-statistic)} = ۰/۰۰۰$			

منبع: نتایج تحقیق

نتایج جدول (۶) نشان می‌دهد که مدل برآوری از نظر شاخص‌های آماری در وضعیت مناسبی قرار دارد. آماره F بیان‌گر معناداری کل رگرسیون است. به عبارتی این فرضیه که ضرایب متغیرهای مستقل مدل می‌توانند صفر باشند رد می‌شود و کل رگرسیون معنی‌دار است. آماره R^2 که بیانگر قدرت توضیح دهنده‌ی مدل است، معادل با ۹۲ درصد برآورد شده است به عبارتی ۹۲ درصد از تغییرات متغیر وابسته به وسیله متغیرهای مستقل توضیح داده شده است.

بر اساس سایر نتایج این مطالعه جهانی شدن اثر مثبت و معنی‌داری بر بهره‌وری نیروی کار در کشورهای مورد مطالعه داشته است. به عبارتی با افزایش شاخص جهانی شدن بهره‌وری نیروی کار در کشورهای مورد مطالعه نیز افزایش می‌یابد.

جهانی شدن یک نیروی بسیار قوی و موثر در رهاسازی کشورها از ورطه فقر است زیرا موجب تسریع رشد اقتصادی آن‌ها می‌شود. از نظر وی در اثر جهانی شدن، برای کارگران آموزش دیده کشورهای در حال توسعه حق انتخاب بیشتری فراهم شده است و این کارگران می‌توانند برای دریافت دستمزد بالاتر در بازار جهانی رقابت کنند و از شرایط کاری بهتری بهره‌مند شوند. دسترسی بیشتر و آسان‌تر مردم جهان به کالاهای سایر کشورها ظهور بازارهای مالی و امکان بهره‌گیری از منابع اعتباری خارجی، ایجاد بازار مشترک جهانی که تحت تأثیر آزادی تبادل کالاها و خدمات به وجود آمده است و امکان رقابت در بازار مشاغل جهانی از پیامدهای مثبت جهانی شدن قلمداد شده‌اند که در نهایت بهبود بهره‌وری در این کشورها را به دنبال دارد (ریچ^{۳۵}، ۱۹۹۲). همچنین جهانی شدن از طریق عواملی مانند:

– جذب سریع‌تر تکنولوژی تکامل یافته از کشورهای پیشرفته

– افزایش منافع حاصل از برنامه‌های تحقیق و توسعه

– دستیابی به صرفه‌های بزرگتر مقیاس

– کاهش انحرافات و اعوجاجات قیمتی و در نتیجه استفاده کارآمدتر از منابع داخلی بین بخش‌ها

– عرضه سریع‌تر کالاها و خدمات جدید

بهره‌وری نیروی کار در کشورهای مورد مطالعه را افزایش دهد (ستینگلیتز،^{۳۶} ۲۰۰۳).

همچنین اثر متغیر تحقیق و توسعه (R&D) بر بهره‌وری نیروی کاری مثبت و از لحاظ آماری معنی‌دار است.

از ابتدای دهه ۱۹۴۰، اقتصاددانان نشان دادند که اختراعات و پیشرفت تکنولوژی موتور محرک رشد اقتصادی است و تحقیق و توسعه راهی برای رسیدن به آن است (اشموکлер^{۳۷}، ۱۹۹۶). این رابطه زمانی بیشتر قوت گرفت که کاهش شتابان در هزینه‌های تحقیق و توسعه صنعت بخش خصوصی در آمریکا منجر به کندی بهره‌وری طی دهه‌های ۱۹۷۰ و ۱۹۸۰ گردید. نرخ بازده سرمایه‌گذاری تحقیق و توسعه طی دهه ۱۹۸۰ پایین آمد و بازدهی‌های اجتماعی و بخش خصوصی برای تحقیق و توسعه به‌طور قابل ملاحظه‌ای از هم دور شد (گری لیچس^{۳۸}، ۱۹۹۴، هال^{۳۹}، ۱۹۹۳، اسپرر^{۴۰}، ۱۹۸۳). از آن پس بخش عظیمی از تحقیقات متوجه یافتن توضیحات قابل قبول برای این مطلب شد. در نهایت تصویر کلی منجر به وجود هم‌بستگی بین مخارج تحقیق و توسعه و بهره‌وری شد (گری لیچس، ۱۹۸۳). فرضیه عمومی این است که ابداعات بیشتر، منجر به اختراعات ثبت شده بیشتر می‌شود و کاهش تعداد اختراعات ثبت شده، نشانه کاهش فعالیت‌های ابتکاری و علامت کندی بهره‌وری به دلیل فرسودگی امکانات اختراع کردن است، همان‌گونه که در دهه ۱۹۷۰ اتفاق افتاد. اختراعات ثبت شده اغلب به عنوان محصول نهایی سرمایه‌گذاری تحقیق و توسعه مورد بررسی قرار می‌گیرد. بهره‌وری تحقیق و توسعه و اختراعات ثبت شده به‌طور گریزناپذیری به هم مرتبط هستند. اثر نرخ تورم بر

^{۳۵} Reich

^{۳۶} Stiglitz

^{۳۷} Schmookler

^{۳۸} . Griliches

^{۳۹} . Hall

^{۴۰} . Scherer

بهره‌وری نیروی کار منفی به دست آمده است. به عبارتی تورم، بهره‌وری نیروی کار در کشورهای مورد مطالعه را کاهش داده است. زیرا تورم از طریق افزایش قیمت تولیدات، قیمت نهاده‌ها را نیز افزایش می‌دهد و باعث کاهش بهره‌وری می‌گردد. براین اساس هر قدر تورم افزایش می‌یابد بهره‌وری کاهش می‌یابد و بالعکس (گری لیچس، ۱۹۸۳).

۴. نتیجه‌گیری

در جهان امروز بهره‌وری تقریباً مترادف با پیشرفت است. استاندارد زندگی در یک جامعه به درجه‌ای از تامین حداقل نیازهای جامعه بستگی دارد. به عبارت دیگر مقدار و کیفیت غذا، پوشاک، مسکن، آموزش و امنیت اجتماعی، استاندارد زندگی را تعیین می‌کند. برای ارتقای استاندارد زندگی باید غذا، پوشاک، مسکن و ... بیشتر تولید شود. افزایش مقدار تولید کالاها و خدمات می‌تواند از طریق افزایش نهاده‌های نیروی کار و سرمایه صورت پذیرد و یا اینکه از منابع موجود به صورت کارا تر استفاده به عمل آید. شاخصی که امروزه در عرصه اقتصاد جهان از اهمیت بالایی برخوردار است به نحوی که آمارها نشان می‌دهد کشورهای توسعه یافته حدود ۵۰ درصد از رشد تولید خود را از ارتقای بهره‌وری به دست آورده‌اند و این در حالی است که این شاخص هنوز در کشورهای درحال توسعه آن طور که باید مورد توجه قرار نگرفته و هنوز جایگاه قابل قبولی ندارد. هدف این مطالعه بررسی اثر جهانی شدن بر بهره‌وری نیروی کار در منتخبی از کشورهای درحال توسعه طی دوره زمانی ۲۰۱۳-۲۰۰۱ به روش پانل دیتا بود. نتایج بیانگر اثر مثبت جهانی شدن بر بهره‌وری نیروی کار در کشورهای منتخب درحال توسعه مورد مطالعه داشت. لذا این کشورها باید با به کارگیری سرمایه انسانی مولد و کارآمد، زمینه‌های بومی شدن دانش و فناوری وارداتی را از طریق واردات کالاهای سرمایه‌ای و صنعتی فراهم کنند، همچنین از طریق تطبیق تکنولوژی‌های وارداتی با شرایط محلی و طراحی مدل‌های جدید و استفاده از سرریزهای تحقیق و توسعه، امکان تبدیل مواد خام صادراتی به کالا و جانشین کردن صدور کالا به کالا به جای صدور مواد خام را ایجاد نمایند.

فهرست منابع

- اسمعیلی، عادل و مهرابی بشرآبادی (۱۳۸۸)) (تاثیر اندازه دولت بر بهره‌وری نیروی کار و سرمایه در بخش‌های کشاورزی صنعت در ایران)) مجله تحقیقات کشاورزی
- عساری آرانی، عباس و افضل‌ی ابرقویی، وجیهه ((ارتباط اندازه دولت با توسعه انسانی (مقایسه کشورهای نفتی و کشورهای در حال توسعه غیر نفتی))، فصلنامه پژوهشی رفاه اجتماعی
- موزن جمشیدی، سیده هما و مقیمی، مریم و اکبری، نعمت اله (۱۳۸۹) ((تحلیل تاثیر اندازه دولت بر توسعه انسانی در کشورهای OIC (رهیافت رگرسیون وزنی جغرافیایی GWR))، مطالعات و پژوهش‌های شهری و منطقه‌ای
- افشاری، زهرا و شیرین بخش، شمس اله و ابراهیمی، سیده نثار (۱۳۹۱)) (بررسی مقایسه‌ای اثر اندازه بهینه هزینه‌های مصرفی و سرمایه‌گذاری دولت بر شاخص توسعه انسانی (مطالعه کشور های توسعه یافته و در حال توسعه) فصلنامه علمی پژوهشی رشد و توسعه اقتصادی.
- قلی‌زاده، ح، صالح؛ آ (۱۳۸۴). بررسی بهره‌وری کل عوامل تولید در بخش‌های اقتصادی ایران، فصلنامه اقتصاد، (۵)، ۱۳۳-۱۴۶.
- ابطی، ن. (۱۳۸۰)، "آثار متقابل رشد و بهره‌وری در ایران (۱۳۷۲-۱۳۴۷)"، پایان نامه دوره کارشناسی ارشد، دانشگاه تربیت مدرس تهران.
- ابطی، ح و کاظمی، بابک، (۱۳۸۰). بهره‌وری، تهران، موسسه مطالعات و پژوهش‌های بازرگانی.
- خاکی، آ. (۱۳۸۶). بهره‌وری نیروی کار در ایران، فصلنامه پژوهش‌های بازرگانی، (۳)، ۱۲۳-۱۱۱.

- Davis, K.A. (19๐๐). The Relationship between Farm Size and Productivity in Bangladesh Agriculture: the Role of Transaction Cost in Rural Labor Market,Bangladesh Institute of – Development Studies,3: 55 -71.
- P.O.Stenier, F. (1999). The Relationship between Farm Size and Productivity in Bangladesh Agriculture: the Role of Transaction Cost in Rural Labor Market,Bangladesh Institute of Development Studies,3: 55 -71
- Siegel, W. (1976). Influence of climate on winter Wheat productivity in different climate regions of Chaina durinf 1961 - 2000 . Climate.
- Sumanth, H. (1979). The Relationship between Farm Size and Productivity in pakistan. Institute of Development Studies,3: 75 -89

Examining the impact of globalization on labor productivity in selected developing countries

Abstract:

One of the most fundamental ways to achieve greater productivity and followed by that the welfare of people in communities, so identifying the main factors of increasing the productivity of workforce is one of researcher's ambitions in this field. Today in the industrialized world, those countries that have high productivity could be leading in economic and industry, because the main source of economic growth and development is high productivity. The purpose of this study is to investigate the relationship between globalization and labor productivity in selected developing countries during the period 2001-2013 using panel data. The results revealed the positive effect of globalization and the R&D on labor productivity and negative relationship between inflation and labor productivity in the studied countries.

Keywords: Globalization, Labor Productivity, Developing Countries